

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 16. julija 2009*

Stvarno kazalo

Pravni okvir	I - 6224
Nemška ureditev	I - 6224
Kolektivni sistem družbe DSD, pogodba o uporabi logotipa in pogodba o opravljanju storitev	I - 6225
Direktiva 89/104/EGS	I - 6228
Dejansko stanje	I - 6229
Sporna odločba	I - 6231
Postopek pred Sodiščem prve stopnje in izpodbijana sodba	I - 6237
Postopek pred Sodiščem	I - 6242
Pritožba	I - 6244
Prvi pritožbeni razlog: kršitev obveznosti obrazložitve zaradi protislovne obrazložitve izpodbijane sodbe	I - 6244
Trditve strank	I - 6244
Presoja Sodišča	I - 6245
Drugi pritožbeni razlog: izkrivljanje pogodbe o uporabi logotipa in drugih dokumentov iz spisa	I - 6247
Trditve strank	I - 6247
Presoja Sodišča	I - 6248

* Jezik postopka: nemščina.

Tretji pritožbeni razlog: nezadostna obrazložitev, izkrivljanje dejstev in napačna uporaba prava glede izključnih pravic v zvezi z logotipom DGP	I - 6250
Trditve strank	I - 6250
Presoja Sodišča	I - 6253
Četrti pritožbeni razlog: kršitev prava Skupnosti o znamkah	I - 6256
Trditve strank	I - 6256
Presoja Sodišča	I - 6257
Peti pritožbeni razlog: kršitev člena 82 ES	I - 6259
Trditve strank	I - 6259
Presoja Sodišča	I - 6261
Šesti pritožbeni razlog: kršitev člena 3 Uredbe št. 17 in načela sorazmernosti	I - 6263
Trditve strank	I - 6263
Presoja Sodišča	I - 6264
Sedmi pritožbeni razlog: kršitev postopka	I - 6265
Trditve strank	I - 6265
Presoja Sodišča	I - 6266
Osmi pritožbeni razlog: kršitev temeljne pravice do sojenja v razumnem roku	I - 6267
Trditve strank	I - 6267
Presoja Sodišča	I - 6269
Stroški	I - 6274

V zadevi C-385/07 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča, vložene 8. avgusta 2007,

Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH, s sedežem v Kölnu (Nemčija), ki jo zastopajo W. Deselaers, E. Wagner in B. Meyring, odvetniki,

pritožnica,

druge stranke v postopku so

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopata W. Mölls in R. Sauer, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka na prvi stopnji,

I - 6221

ob intervenciji

Interseroh Dienstleistungs GmbH, s sedežem v Kölnu, ki jo zastopajo M. W. Pauly, A. Oexle in J. Kempkes, odvetniki,

intervenientka v pritožbenem postopku,

Vfw GmbH, s sedežem v Kölnu, ki jo zastopa H. Wissel, odvetnik,

Landbell AG für Rückhol-Systeme, s sedežem v Mainzu (Nemčija), ki jo zastopata A. Rinne in M. Westrup, odvetnika,

BellandVision GmbH, s sedežem v Pegnitzu (Nemčija), ki jo zastopata A. Rinne in M. Westrup, odvetnika,

intervenientke na prvi stopnji,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, M. Ilešič (poročevalec), J.-C. Bonichot in T. von Danwitz, predsednika senatov,

J. N. Cunha Rodrigues, sodniki, R. Silva de Lapuerta, sodnica, A. Arabadjiev, sodnik,
C. Toader, sodnica, in J.-J. Kasel, sodnik,

generalni pravobranilec: Y. Bot,
sodni tajnik: H. von Holstein, namestnik sodnega tajnika,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. decembra 2008,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
31. marca 2009

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Družba Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH (v nadaljevanju: DSD) s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 24. maja 2007 v zadevi Duales System Deutschland proti Komisiji (T-151/01, ZOdl., str. II-1607, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je bila zavrjena njena tožba za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije 2001/463/ES z dne 20. aprila 2001 v zvezi s postopkom na podlagi člena 82 Pogodbe ES (zadeva COMP D3/34493 – DSD) (UL L 166, str. 1, v nadaljevanju: sporna odločba).

Pravni okvir

Nemška ureditev

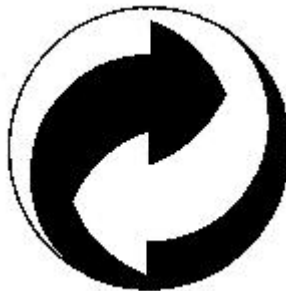
- 2 Uredba o preprečevanju nastajanja odpadne embalaže (Verordnung über die Vermeidung von Verpackungsabfällen, BGBl. 1991 I, str. 1234) – katere revidirana različica, ki se uporablja v obravnavanem sporu, je začela veljati 28. avgusta 1998 (v nadaljevanju: uredba o embalaži) – je bila sprejeta 12. junija 1991. Cilj te uredbe je zmanjšati negativne vplive odpadne embalaže na okolje, zato proizvajalce in distributerje embalaže zavezuje k zbiranju in predelavi uporabljene prodajne embalaže zunaj javnega sistema odstranjevanja odpadkov.

- 3 Zlasti morajo proizvajalci in distributerji na prodajnih mestih ali v njihovi neposredni bližini brezplačno zbirati uporabljeno embalažo, ki jo zajema uredba o embalaži, in jo predelati (v nadaljevanju: individualni sistem). Potrošnik mora biti na to opozorjen z jasno prepoznavnimi panoji.

- 4 V skladu z navedeno uredbo pa so obveznosti individualnega zbiranja in predelave oproščeni proizvajalci in distributerji, ki pristopijo k sistemu, s katerim je na celotnem poslovnem področju distributerja pri končnem potrošniku ali v bližini njegovega bivališča zagotovljeno redno zbiranje uporabljene prodajne embalaže zaradi njene predelave (v nadaljevanju: kolektivni sistem). Proizvajalci in distributerji, ki so pristopili h kolektivnemu sistemu, so oproščeni obveznosti zbiranja in predelave embalaže, ki spada v ta sistem, in morajo z oznakami ali drugimi ustreznimi sredstvi obveščati, da sodelujejo v tem sistemu. To sodelovanje lahko tako navedejo na embalaži ali uporabijo druge ukrepe, na primer obvestijo potrošnike na prodajnem mestu oziroma embalaži priložijo kratko obvestilo.

- 5 Kolektivne sisteme morajo odobriti pristojni organi zadevnih zveznih dežel. Da bi bili ti sistemi odobreni, morajo med drugim pokrivati ozemlje najmanj ene zvezne dežele, zagotavljati redna zbiranja v bližini bivališč potrošnikov in temeljiti na pisnem sporazumu z lokalnimi organi, pristojnimi za ravnanje z odpadki. Vsako podjetje, ki v zvezni deželi izpolnjuje te pogoje, lahko v njej organizira kolektivni sistem.

- 6 Za kolektivne sisteme ter proizvajalce in distributerje, ki so se odločili za individualni sistem, od 1. januarja 2000 veljajo enake stopnje predelave. Te stopnje, ki so določene v prilogi I k uredbi o embalaži, se razlikujejo glede na material, iz katerega je embalaža. Izpolnjevanje obveznosti zbiranja in predelave pri individualnem sistemu je zagotovljeno s potrdili, ki jih izdajo neodvisni strokovnjaki, pri kolektivnem sistemu pa s predložitvijo podatkov o količini zbrane in predelane embalaže.

Kolektivni sistem družbe DSD, pogodba o uporabi logotipa in pogodba o opravljanju storitev

- 7 Družba DSD od leta 1991 izvaja kolektivni sistem na celotnem nemškem ozemlju (v nadaljevanju: sistem DSD). Družbo DSD so leta 1993 za to pooblastili pristojni organi vseh zveznih dežel.

- 8 Razmerja med družbo DSD ter proizvajalci in distributerji, ki so pristopili k sistemu, so urejena s tipsko pogodbo, katere predmet je uporaba logotipa „Der Grüne Punkt“ (v nadaljevanju: pogodba o uporabi logotipa). S podpisom te pogodbe je pristopnemu podjetju proti plačilu dovoljeno, da na embalažo, ki je vključena v sistem DSD, označi z logotipom „Der Grüne Punkt“ (v nadaljevanju: logotip DGP).

- 9 Navedeni logotip, predstavljen spodaj, je družba DSD leta 1991 pri nemškem patentnem uradu registrirala kot znamko.

- 10 Družba DSD je za uporabo logotipa DGP zunaj Nemčije, zlasti v drugih državah članicah Evropske skupnosti, svoje pravice do uporabe v obliki splošne licence prenesla na družbo Packaging Recovery Organisation Europe SPRL (ProEurope) s sedežem v Bruslju (Belgija).
- 11 Družba DSD v Nemčiji za podjetja, ki so pristopila k njenemu sistemu, na podlagi člena 2 pogodbe o uporabi logotipa zagotavlja zbiranje, ločevanje in predelavo embalaže, ki se jo odločijo obdelati z uporabo sistema DSD, s čimer jih razbremeni obveznosti zbiranja in predelave te embalaže. Člen 3(1) te pogodbe zato določa, da morajo pristopna podjetja prijaviti vrsto embalaže, ki jo želijo obdelati z uporabo sistema DSD, in z logotipom DGP označiti vsako embalažo, ki spada v to vrsto in je namenjena uporabi v Nemčiji.

- 12 Uporabnik logotipa DGP družbi DSD v skladu s pogodbo o uporabi logotipa, ki je veljala ob nastanku dejanskega stanja v tem sporu, plača embalažnino za vso embalažo s tem logotipom, ki jo v skladu s to pogodbo distribuira na nemškem ozemlju. Izjeme od tega pravila je treba v skladu s členom 4(1) navedene pogodbe določiti z ločenim pisnim sporazumom. Člen 5(1) te pogodbe določa tudi, da se obračuna vsa embalaža z logotipom DGP, ki jo uporabnik tega logotipa distribuira na nemškem ozemlju.
- 13 Znesek embalažnine se izračuna na podlagi dveh vrst dejavnikov, in sicer na eni strani teže embalaže in vrste uporabljenega materiala ter na drugi strani obsega ali površine embalaže. Na podlagi člena 4(2) in (3) pogodbe o uporabi logotipa embalažnina ne vsebuje povišanja iz naslova dobička in je namenjena izključno kritju stroškov zbiranja, ločevanja in predelave ter z njimi povezanih administrativnih stroškov.
- 14 V okviru sistema DSD se lahko embalaža z logotipom DGP zbira v posebnih odpadnih posodah, ki se razlikujejo glede na to, ali gre za kovino, plastiko ali sestavljene materiale, oziroma v zabojnikih, nameščenih v bližini gospodinjstev (zlasti zabojniki za papir in steklo), medtem ko morajo biti drugi odpadki odvrženi v odpadne posode javnega sistema odstranjevanja odpadkov.
- 15 Družba DSD pa sama ne zbira ali predeluje uporabljene embalaže, ampak to storitev prepušča lokalnim podjetjem za zbiranje odpadkov kot podizvajalcem. Razmerja med družbo DSD in temi podjetji so urejena z že večkrat spremenjeno tipsko pogodbo, katere predmet je vzpostavitev in izvajanje sistema zbiranja in ločevanja embalaže (v nadaljevanju: pogodba o opravljanju storitev). Na podlagi te pogodbe, ki so jo podpisali družba DSD in 537 lokalnih podjetij, ima vsako od teh podjetij izključno pravico, da na določenem ozemlju zbira embalažo za družbo DSD. Ko je embalaža ločena, se odpelje v reciklirna središča, da se tam predela.
- 16 Pogodba o opravljanju storitev je predmet Odločbe Komisije 2001/837/ES z dne 17. septembra 2001 o postopku, ki se je začel na podlagi člena 81 ES in člena 53

Sporazuma EGP (zadeve COMP/34493 – DSD, COMP/37366 – Hofmann + DSD, COMP/37299 – Edelhoff + DSD, COMP/37291 – Rethmann + DSD, COMP/37288 – ARGE in pet drugih podjetij + DSD, COMP/37287 – AWG in pet drugih podjetij + DSD, COMP/37526 – Feldhaus + DSD, COMP/37254 – Nehlsen + DSD, COMP/37252 – Schönmakers + DSD, COMP/37250 – Altvater + DSD, COMP/37246 – DASS + DSD, COMP/37245 – Scheele + DSD, COMP/37244 – SAK + DSD, COMP/37243 – Fischer + DSD, COMP/37242 – Trienekens + DSD, COMP/37267 – Interseroh + DSD) (UL L 319, str. 1). Tožba družbe DSD za razglasitev ničnosti Odločbe 2001/837 je bila zavrnjena s sodbo Sodišča prve stopnje z dne 24. maja 2007 v zadevi Duales System Deutschland proti Komisiji (T-289/01, ZOdl., str. II-1691), zoper katero ni bila vložena pritožba pri Sodišču.

Direktiva 89/104/EGS

- 17 Prva direktiva Sveta 89/104/EGS z dne 21. decembra 1988 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (UL 1989, L 40, str. 1) v členu 5(1) določa:

„Registrirana znamka podeljuje imetniku izključne pravice. Imetnik ima pravico, da tretjim osebam prepove, da brez njegovega dovoljenja v gospodarskem prometu uporabijo:

- (a) katerikoli znak, ki je enak znamki, za enako blago ali storitve, za katere je registrirana znamka;

- (b) katerikoli znak, pri katerem zaradi njegove enakosti ali podobnosti z znamko in enakosti ali podobnosti blaga ali storitev, označenih z znamko in znakom, obstaja verjetnost zmede v javnosti, ki vključuje verjetnost povezovanja med znakom in znamko.“

18 Člen 8 te direktive določa:

„1. Znamka je lahko predmet licence za nekatere ali vse vrste blaga ali storitev, za katere je registrirana[,] in za celotno ali del ozemlja zadevne države članice. Licenca je lahko izključna ali neizključna.

2. Imetnik znamke lahko uveljavi pravice iz znamke proti pridobitelju licence, ki ravna v nasprotju s katerokoli določbo v licenčni pogodbi v zvezi s trajanjem, z obliko, zajeto v registraciji, v kateri se lahko uporablja znamka, obsegom blaga ali storitev, za katerega je podeljena licenca, ozemljem, na katerem se znamka lahko uporabi, ali kakovostjo proizvedenega blaga oziroma opravljenih storitev, ki jih opravlja pridobitelj licence.“

19 Direktiva 89/104 je bila razveljavljena z Direktivo 2008/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (Kodificirana različica) (UL L 299, str. 25), ki je začela veljati 28. novembra 2008. Vendar pa se glede na čas dejanskega stanja v tem sporu upošteva Direktiva 89/104.

Dejansko stanje

20 Družba DSD je 2. septembra 1992 Komisijo Evropskih skupnosti obvestila o pogodbi o uporabi logotipa in pogodbi o opravljanju storitev, da bi pridobila negativni izvid ali, če to ne bi bilo mogoče, individualno izvzetje.

21 Komisija je po objavi obvestila v *Uradnem listu Evropskih skupnosti* 27. marca 1997 (UL C 100, str. 4), v katerem je napovedala, da namerava za priglašene dogovore izdati ugodno mnenje, prejela stališča tretjih oseb predvsem v zvezi z različnimi vidiki uporabe pogodbe za uporabo logotipa. Te tretje osebe so prijavile zlasti izkrivljanje konkurence zaradi plačevanja dvojne embalažnine pri uporabi sistema DSD in sistema drugega ponudnika storitev.

22 Družba DSD je 15. oktobra 1998 Komisiji predstavila številne zaveze, namenjene preprečevanju tega, da bi bili proizvajalci in distributerji embalaže, ki sodelujejo v sistemu DSD, zavezani plačati dvojno embalažnino, če bi sodelovali v drugem kolektivnem sistemu na regionalni ravni. Družba DSD je predvidela zlasti primer, v katerem bi bili vzporedno s sistemom DSD vzpostavljeni kolektivni sistemi, omejeni na eno ali več zveznih dežel. V tem primeru bi se lahko embalaža iste vrste in istega distributerja ali proizvajalca v teh zveznih deželah zbirala z uporabo enega od novih kolektivnih sistemov, v drugih zveznih deželah pa z uporabo sistema DSD. Zaveza družbe DSD glede tega je bila taka:

„Če bi bili na regionalni ravni vzpostavljeni sistemi, ki niso [sistem DSD], in bi jih uradno potrdili najvišji organi zvezne dežele v skladu [z] uredb[o] o embalaži, je [družba DSD] pripravljena uporabljati pogodbe o uporabi logotipa tako, da bi lahko imetniki licence sodelovali v enem od teh sistemov z delom svoje embalaže. [Družba DSD] tako ne bo prejela nobene embalažnine na podlagi pogodbe o uporabi logotipa za embalažo, zbrano s temi sistemi, s tem da mora biti ta druga vrsta zbiranja potrjena z dokazili. Drugi pogoj za oprostitev plačila embalažnine za embalažo z logotipom [DGP] je, da ne sme biti kršeno varstvo znamke [DGP].“

23 Komisija je 3. novembra 1999 menila, da bi morale zaveze, ki jih je 15. oktobra 1998 predstavila družba DSD, zajemati tudi individualne sisteme, ki se uporabljajo za obdelavo dela embalaže, namesto da so omejene le na kolektivne sisteme.

- 24 Nekateri proizvajalci embalaže so 15. novembra 1999 vložili pritožbo pri Komisiji. Zatrjevali so, da naj bi pogodba o uporabi logotipa ovirala vzpostavitev individualnega sistema zbiranja embalaže. Trdili so, da naj bi uporaba logotipa, ne da bi družba DSD dejansko opravljala storitve obdelave odpadkov, pomenila zlorabo prevladujočega položaja družbe DSD.
- 25 Družba DSD je z dopisom z dne 13. marca 2000 Komisiji predstavila dve dodatni zavezi. Ena od njih se je nanašala na primer, v katerem bi proizvajalci in distributerji embalaže izbrali individualni sistem za del svoje embalaže, za preostali del pa pristopili k sistemu DSD. V tem primeru se je družba DSD zavezala, da ne bo pobirala embalažnine na podlagi pogodbe o uporabi logotipa za del embalaže, ki je bil zbran v individualnem sistemu, pod pogojem, da so ji posredovana dokazila o uporabi te druge vrste zbiranja.
- 26 Komisija je 3. avgusta 2000 družbi DSD poslala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, na katero je slednja odgovorila z dopisom z dne 9. oktobra 2000.
- 27 Komisija je 20. aprila 2001 sprejela sporno odločbo.

Sporna odločba

- 28 V točki 20 obrazložitve sporne odločbe je poudarjeno, da je iz stališč nemških organov razvidno, da je kombinirana uporaba individualnega in kolektivnega sistema mogoča s sodelovanjem v kolektivnem sistemu le pri zbiranju dela embalaže, ki je dana na trg (v nadaljevanju: mešani sistem). V točki 23 obrazložitve sporne odločbe je tudi poudarjeno, da je iz odgovora nemških organov razvidno, da uredba o embalaži ne določa, da je mogoča izbira le enega sistema. Zakonodajalec naj ne bi nikoli imel namena omogočiti vzpostavitev zgolj enega sistema v vsej državi oziroma v vsaki zvezni deželi.

- 29 Izhodišče točke 95 obrazložitve sporne odločbe je okoliščina, da ima družba DSD, česar ne zanika, prevladujoči položaj, ker je bila ob sprejetju navedene odločbe edino podjetje, ki je ponujalo kolektivni sistem na celotnem nemškem ozemlju, in ker se je v sistemu DSD zbralo okoli 70 % prodajne embalaže v Nemčiji in okoli 82 % prodajne embalaže, ki je bila zbrana pri končnih potrošnikih v Nemčiji.
- 30 Zloraba prevladujočega položaja v skladu s točkami od 100 do 102 obrazložitve sporne odločbe temelji na dejstvu, da embalažnina, ki jo družba DSD pobira od proizvajalcev in distributerjev, ki sodelujejo v sistemu DSD, ni pogojena z dejansko uporabo tega sistema, ampak se izračuna na podlagi količine embalaže z logotipom DGP, ki so jo ti proizvajalci in distributerji dali na trg v Nemčiji. Toda proizvajalci in distributerji, ki sodelujejo v sistemu DSD, bi morali vsako embalažo, ki je priglášena družbi DSD in namenjena porabi v Nemčiji, označiti z logotipom DGP. Iz preiskave, ki jo je izvedla Komisija, naj bi bilo namreč razvidno, da način izračuna embalažnine, plačane družbi DSD, nekatere proizvajalce embalaže, stranke sistema DSD, ovira pri uporabi lastnega individualnega ali drugega kolektivnega sistema za obdelavo dela embalaže, ki jo dajejo na trg.
- 31 V skladu s točkami od 103 do 107 obrazložitve sporne odločbe naj rešitev, ki jo predlaga družba DSD, in sicer opustitev lepljenja logotipa DGP na embalažo, ki ne spada v sistem DSD, z ekonomskega vidika ne bi bila uspešna. Za to rešitev bi bilo namreč potrebno selektivno označevanje embalaže (z logotipom DGP ali brez njega), zaradi česar bi se precej povečali stroški. Poleg tega bi morali proizvajalci in distributerji embalaže, ki uporabljajo mešani sistem, za to rešitev zagotoviti, da bi se embalaža, označena z logotipom DGP, odložila le na mestih, kjer se embalaža zbira z uporabo sistema DSD, in da bi se embalaža, ki ne bi bila označena s tem logotipom, odložila na mestih, kjer je njeno zbiranje zagotovljeno z drugimi sistemi, kar bi bilo v praksi nemogoče. Nazadnje, ker se končni potrošnik pogosto šele po nakupu izdelka v embalaži ali celo po tem, ko ga uporabi, odloči, ali bo embalažo odložil v kolektivni sistem v bližini svojega bivališča ali pa jo bo odnesel na prodajno mesto in jo odložil v individualni sistem, naj ne bi bilo mogoče določiti dela embalaže z logotipom DGP pri eni ali drugi vrsti zbiranja.

- 32 Komisija v točkah od 111 do 115 obrazložitve sporne odločbe meni, da so učinki zlorabe prevladujočega položaja dvojni. Po eni strani naj bi družba DSD s tem, da je embalažnino pogojila izključno z uporabo logotipa DGP, za podjetja, ki ne uporabljajo njenih storitev, ali podjetja, ki jih uporabljajo le za del embalaže, določila nepoštene cene in pogoje poslovanja. Zaradi čezmerne razlike med stroški opravljanja storitve in njeno ceno naj bi šlo za primer zlorabe prevladujočega položaja v smislu člena 82, drugi odstavek, točka (a), ES. Po drugi strani naj ob upoštevanju sistema embalažnine, opredeljenega v pogodbi o uporabi logotipa, za obdavčena podjetja ne bi bilo ekonomsko donosno pristopiti h konkurenčnemu individualnemu ali kolektivnemu sistemu, ker bi morala ta podjetja poleg plačila, ki ga je treba plačati konkurentu, družbi DSD plačati embalažnino ali pa uvesti ločene sisteme embalaže in distribucijske poti. Sistem embalažnine naj bi tako otežil dostop na trg konkurentom sistema DSD.
- 33 Komisija v točkah od 143 do 153 obrazložitve sporne odločbe pojasnjuje, da ugotovljene zlorabe prevladujočega položaja ne more odpraviti potreba po varstvu razlikovalnega učinka logotipa DGP. V zvezi s tem sporna odločba določa, da je bistvena funkcija tega logotipa izpolnjena, če potrošnika opozarja, da lahko embalažo odda v obdelavo družbi DSD.
- 34 Komisija v točkah od 155 do 160 obrazložitve navedene odločbe poudarja, da lahko zloraba prevladujočega položaja, nastalega zaradi pogojev za sporno pogodbeno embalažnino ter ob upoštevanju okoliščin zbiranja in predelave embalaže v Nemčiji in na skupnem trgu, znatno prizadene trgovino med državami članicami.
- 35 Komisija je presojo zadeve, ki jo je opravila na podlagi člena 82 ES, sklenila s členom 1, ki določa:

„Ravnanje [družbe DSD], in sicer, da v skladu s členom 4(1), prvi stavek, in členom 5(1), prvi stavek, pogodbe o uporabi logotipa zahteva plačilo embalažnine za vso prodajno

embalažo, ki je dana na trg v Nemčiji z logotipom [DGP], je nezdružljivo s skupnim trgom, če podjetja, zavezana na podlagi uredbe o embalaži:

- (a) storitev prevzema obveznosti odstranjevanja odpadkov, določeno v členu 2 pogodbe o uporabi logotipa, uporabijo le za del embalaž ali, namesto da bi uporabila navedeno storitev, dajo na nemški trg standardizirano embalažo, ki je dana na trg tudi v drugi državi članici Evropskega gospodarskega prostora in za katero so pristopila k sistemu zbiranja, ki uporablja logotip [DGP], in

- (b) dokažejo, da v zvezi s količino, celotno ali delno, embalaž, za katero niso uporabila storitve prevzema obveznosti odstranjevanja odpadkov, obveznosti prevzema, ki so zanje določene v uredbi o embalaži, izpolnjujejo s konkurenčnim kolektivnim ali individualnim sistemom.“

³⁶ Komisija je po tem, ko je bil ugotovljen obstoj zlorabe prevladujočega položaja, v točkah od 161 do 167 obrazložila sporne odločbe in v njenih členih od 2 do 7 na podlagi člena 3(1) Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prva Uredba o izvajanju členov [81 ES] in [82 ES] (UL 1962, 13, str. 204) določila, kako mora družba DSD odpraviti ugotovljeno kršitev.

³⁷ Glavni ukrep, naložen družbi DSD, je, da ne sme pobirati embalažnine za količino embalaže z logotipom DGP, ki je dana na trg v Nemčiji, za katero se storitev prevzema

obveznosti obdelave odpadkov ne uporablja in v zvezi s katero se obveznosti, določene v uredbi o embalaži, izpolnjujejo drugače. Ta ukrep je v členu 3 sporne odločbe opredeljen tako:

„Družba DSD se mora zavezati, da od nobenega podpisnika pogodbe o uporabi logotipa ne bo pobirala embalažnine za količine prodajne embalaže, ki je dana na trg v Nemčiji z logotipom [DGP], za katere se storitev prevzema obveznosti odstranjevanja odpadkov v skladu s členom 2 navedene pogodbe o uporabi logotipa ne uporablja in v zvezi s katerimi se obveznosti, določene v uredbi o embalaži, izpolnjujejo drugače.

Zaveza iz prvega odstavka nadomešča odstopanje iz člena 4(1), drugi stavek, pogodbe o uporabi logotipa.“

38 Komisija poleg tega v členu 5 sporne odločbe določa pravila o dokazovanju, ki se zahtevajo v teh primerih, in sicer tako:

„1. Če se del ali vsa embalaža zbira s konkurenčnim kolektivnim sistemom, je potrditev upravljavca sistema, da je ustrezno količino prevzel konkurenčni kolektivni sistem, zadostno dokazilo, da so obveznosti, določene v uredbi o embalaži, navedene v členih 3 in 4, izpolnjene drugače.

2. Če se del ali vsa embalaža zbira z individualnim sistemom, zadostuje naknadna predložitev potrdila neodvisnega strokovnjaka, v katerem je navedeno, da so obveznosti zbiranja in predelave izpolnjene. Potrdilo se lahko izda posamezno za vsakega proizvajalca oziroma distributerja ali za vsa podjetja, ki sodelujejo v individualnem sistemu.

[...]

4. Potrdilo, s katerim se sopogodbenikom potrdi, da so bile izpolnjene zahteve v zvezi z zbiranjem in predelavo za določeno količino embalaže, ne glede na ustrezno različico uredbe o embalaži zadostuje kot dokazilo, ki ga je treba predložiti družbi DSD.

[...]“

39 Člen 4 sporne odločbe natančno določa:

„1. Družba DSD ni pooblaščenca za pobiranje embalažnine za embalažo, ki je bila zbrana v drugi državi članici s sistemom zbiranja in predelave z uporabo logotipa [DGP] in je na območju, kjer velja uredba o embalaži, dana na trg z logotipom, pod pogojem, da se dokaže, da so bile obveznosti, določene v uredbi o embalaži, izpolnjene drugače kot s pristopom k sistemu, ki ga je vzpostavila družba DSD [...].

[...]“

I - 6236

Postopek pred Sodiščem prve stopnje in izpodbijana sodba

- 40 Družba DSD je 5. julija 2001 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložila tožbo za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe.
- 41 Družba DSD je z ločeno vlogo, vloženo v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje istega dne, na podlagi člena 242 ES vložila tudi predlog za odložitev izvršitve člena 3 te odločbe ter njenih členov od 4 do 7 v delu, v katerem se ti nanašajo na navedeni člen 3, dokler Sodišče prve stopnje ne odloči glede vsebine.
- 42 Predsednik Sodišča prve stopnje je s sklepom z dne 15. novembra 2001 v zadevi Duales System Deutschland proti Komisiji (T-151/01 R, Recueil, str. II-3295) zavrnil navedeni predlog za odložitev izvršitve.
- 43 Sodišče prve stopnje je s sklepom z dne 5. novembra 2001 dopustilo intervencijo podjetij Vfw AG (ki je postalo Vfw GmbH, v nadaljevanju: Vfw), Landbell AG für Rückhol-Systeme (v nadaljevanju: Landbell) in BellandVision GmbH (v nadaljevanju: BellandVision) v podporo predlogom Komisije. Ta podjetja, ki so konkurenti družbe DSD, so 7. februarja 2002 predstavila svoja stališča.
- 44 Zadnja intervencijska vloga je bila vložena 27. maja 2002. Stranke so bile o končanju pisnega postopka obveščene 9. septembra 2002.
- 45 Sodišče prve stopnje je junija 2006 odločilo o začetku ustnega postopka. Strankam je v okviru ukrepov procesnega vodstva postavilo številna vprašanja, da bi nanje ustno odgovorile na obravnavi. Ta vprašanja so se nanašala na različne faze postopka zbiranja in predelave embalaže ter na pogoje, pod katerimi bi lahko obstajala konkurenca med

individualnimi in kolektivnimi sistemi. Sodišče prve stopnje je tudi pozvalo Komisijo, naj posreduje dokument, ki so ga v okviru upravnega postopka predložili nemški organi. Komisija je ta dokument posredovala 26. junija 2006.

46 Stranke so na obravnavi 11. in 12. julija 2006 ustno podale navedbe in odgovorile na vprašanja, ki jih je postavilo Sodišče prve stopnje.

47 Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo zavrnilo tožbo, o kateri je odločalo, in družbi DSD naložilo plačilo njenih lastnih stroškov in stroškov Komisije ter družb Landbell in BellandVision, vključno s stroški postopka za izdajo začasne odredbe. Glede družbe Vfw, ki ni predlagala, naj se družbi DSD naloži plačilo stroškov, je odločilo, da nosi lastne stroške, vključno s stroški postopka za izdajo začasne odredbe.

48 Družba DSD je navedla tri tožbene razloge, in sicer, prvič, kršitev člena 82 ES, drugič, kršitev člena 3(1) Uredbe št. 17 in načela sorazmernosti ter, tretjič, kršitev člena 86(2) ES.

49 Družba DSD je s prvim tožbenim razlogom zatrjevala, da so bile sporne določbe pogodbe o uporabi logotipa nujne za doseg ciljev uredbe o embalaži, in sicer za varstvo različnih funkcij znamke Der Grüne Punkt (v nadaljevanju: znamka DGP) in omogočanje pravičnega delovanja sistema DSD.

50 Sodišče prve stopnje je v odgovor na različne trditve, ki jih je v tem tožbenem razlogu navedla družba DSD, v točkah 139 in 154 izpodbijane sodbe presodilo, da lahko

proizvajalec ali distributer embalaže hkrati uporabi več sistemov, da bi dosegel predpisane stopnje predelave:

„139 [...] proizvajalec ali distributer embalaže na družbo DSD ne prenese določene količine embalaže, ki jo namerava označiti z logotipom [DGP], ampak količino materiala, ki ga bo ta proizvajalec ali distributer dal na trg v Nemčiji in za zbiranje in predelavo katerega namerava [uporabiti sistem] DSD. Torej je mogoče, da proizvajalec ali distributer embalaže, zato da bi dosegel stopnje predelave, določene v uredbi, uporabi mešane sisteme.

[...]

154 V zvezi s tem je treba poudariti, da v uredbi [o embalaži] ni podrobno določeno, da embalaža, zbrana z uporabo konkurenčnega ali individualnega sistema, ne sme biti označena z logotipom [DGP], če sicer izpolnjuje pogoje, določene v [navedeni] uredbi, za opredelitev sistema, ki se uporablja skupaj s sistemom DSD. Te navedbe so lahko dodatne in za isto embalažo se lahko tako hkrati uporablja več sistemov. Ob upoštevanju tega Komisija pravilno razlaga vsebino obveznosti preglednosti, ki so jo v svojih stališčih opredelili nemški organi, ki menijo, da je treba potrošnike in organe jasno seznaniti s tem, za katero embalažo velja obveznost zbiranja na prodajnih mestih ali v njihovih neposrednih bližinah in za katero ta obveznost ne velja [...].“

51 Sodišče prve stopnje je v točki 156 izpodbijane sodbe tudi presodilo, da „dejstvo, da je v primeru hkratne uporabe dveh kolektivnih sistemov ista embalaža označena z logotipom [DGP] in navedbo ‚ustrezno sredstvo‘, ki označuje drug kolektivni sistem

[...], in da je v primeru hkratne uporabe sistema DSD in individualnega sistema ista embalaža označena z logotipom [DGP] in navedbo možnosti vračanja v trgovini, ne posega v bistveno funkcijo znamke“.

- 52 V točki 163 sodbe je Sodišče prve stopnje dodalo, da „v zvezi s trditvami, da je treba spoštovati pravilno delovanje sistema DSD [...], [...] v primeru mešanih sistemov pravilno delovanje tega sistema ni postavljeno pod vprašaj. Individualne potrebe delovanja sistema DSD v nobenem primeru ne upravičujejo ravnanja tožeče stranke, opredeljenega v sodbi BäKo Bundesgerichtshofa in sodbi Hetzel Oberlandesgericht Düsseldorf, ki ju navaja Komisija [...], in z različnimi pritožbami, vloženimi pri Komisiji [...], ter uvodno trditvijo družbe DSD v tožbi [...], in sicer da zahteva plačilo embalažnine za celotno količino embalaž, danih na trg z logotipom [DGP] v Nemčiji, čeprav so bila predložena dokazila, da so bile nekatere od teh embalaž zbrane in predelane z uporabo drugega kolektivnega ali individualnega sistema“.
- 53 Sodišče prve stopnje je v točki 164 izpodbijane sodbe ugotovilo, da „niti uredba o embalažah niti pravo o blagovnih znamkah niti posebne potrebe delovanja sistema DSD tožeči stranki ne dovoljujejo, da od podjetij, ki uporabljajo njen sistem, zahteva plačilo embalažnine za celotno količino embalaž, ki so dane na trg z logotipom [DGP] v Nemčiji, če ta podjetja dokažejo, da za del ali celoto teh embalaž niso uporabila sistema DSD“.
- 54 Družba DSD je s svojim drugim tožbenim razlogom zatrjevala, da bi bil sistem selektivnega označevanja embalaže glede na uporabljen sistem primernejši kot obveznost, ki je določena v sporni odločbi. Člena 3 in 4 te odločbe naj bi bila nesorazmerna, ker družbo DSD zavezujeta, naj tretjim osebam izda licenco.
- 55 Sodišče prve stopnje je ta tožbeni razlog zavrnilo. V točki 173 izpodbijane sodbe je presodilo, da „posledica dejstva, da je teoretično mogoče selektivno nalepiti logotip [DGP] na embalaže, ne more biti razveljavitev [...] ukrepov, [sprejetih v okviru sporne

odločbe,] ker je ta rešitev dražja in bi jo proizvajalci in distributerji embalaž težje izvedli kot ukrepe, določene v členih od 3 do 5 [te] odločbe [...]“.

56 Sodišče prve stopnje je v točki 181 izpodbijane sodbe tudi navedlo, da cilj obveznosti iz sporne odločbe ni bil, „da se družbi DSD naloži, naj izda licenco za uporabo [logotipa DGP] brez časovnih omejitev, ampak le, da se od nje zahteva, da ne bo obračunala embalažnine za celotno količino embalaž, označenih [s tem] logotipom [...], če se dokaže, da je bila celota ali del teh embalaž zbran in predelan z uporabo drugega sistema“.

57 Sodišče prve stopnje je v točki 196 izpodbijane sodbe pojasnilo, da bi bilo treba izpodbijano odločbo razlagati tako, da ne izključuje možnosti, da bi družba DSD pobirala ustrezno plačilo za samo uporabo znamke, kadar je dokazano, da je bila embalaža z navedenim logotipom zbrana in predelana z uporabo drugega sistema.

58 Sodišče prve stopnje je v utemeljitev te ugotovitve v točkah 193 in 194 izpodbijane sodbe navedlo:

„193 Sodišče prve stopnje poudarja, da obveznost, ki je družbi DSD naložena s členom 3 [sporne] odločbe, proizvajalcem in distributerjem, ki uporabijo njen sistem le za del svoje embalaže, omogoča, da družbi DSD ne plačajo embalažnine, če predložijo dokaze, da embalaža, označena z logotipom [DGP], ni bila zbrana in predelana z uporabo sistema DSD, temveč z uporabo konkurenčnega sistema.

194 Vendar tudi v tem primeru ni mogoče izključiti, da bi lahko imela znamka [DGP], s katero je označena zadevna embalaža, ekonomsko vrednost, ker omogoča seznanitev potrošnika s tem, da je mogoče zadevno embalažo odložiti v sistem DSD [...]. Možnost, ki je ponujena potrošniku za vso embalažo, ki je dana na trg

z logotipom [DGP], za katero se ali se ne uporablja sistem DSD, lahko [ima] po preveritvi zbrane količine [...] ceno, ki bi – čeprav ne more pomeniti dejanske cene storitve zbiranja in predelave, kot je to mogoče v primeru uporabe spornih določb pogodbe o uporabi logotipa – morala biti plačana družbi DSD kot protidajatev za opravljeno storitev v obravnavani zadevi, in sicer dajanje njenega sistema na razpolago.“

59 Družba DSD je s tretjim tožbenim razlogom zatrjevala, da je kršitev člena 82 ES izključena, ker je bila pooblaščenca za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena v smislu člena 86(2) ES, in sicer za ravnanje z odpadki v okoljevarstvenem interesu.

60 Sodišče prve stopnje je v točki 208 izpodbijane sodbe navedlo, da tudi če bi bila družba DSD pooblaščenca za tako storitev, še vedno drži, da tveganje, da bo ta naloga zaradi sporne odločbe postavljena pod vprašaj, ni bilo dokazano.

Postopek pred Sodiščem

61 Družba DSD je 8. avgusta 2007 vložila to pritožbo.

62 Družba Interseroh Dienstleistungs GmbH (v nadaljevanju: Interseroh), ki od leta 2006 izvaja kolektivni sistem na celotnem nemškem ozemlju, je 16. novembra 2007 v sodnem tajništvu Sodišča vložila predlog, naj se ji dovoli intervencija v podporo predlogom Komisije. Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 21. februarja 2008 to intervencijo dovolil.

63 Družba DSD predlaga Sodišču, naj:

- razveljavi izpodbijano sodbo;
- sporno odločbo razglasi za nično;
- podredno, vrne zadevo Sodišču prve stopnje v ponovno odločanje in
- v vsakem primeru Komisiji naloži plačilo stroškov.

64 Komisija ter družbe Vfw, Landbell, BellandVision in Interseroh predlagajo Sodišču, naj:

- zavrne pritožbo in
- družbi DSD naloži plačilo stroškov.

Pritožba

Prvi pritožbeni razlog: kršitev obveznosti obrazložitve zaradi protislovne obrazložitve izpodbijane sodbe

Trditve strank

65 Sodišče prve stopnje je po mnenju družbe DSD z navajanjem protislovnih ugotovitev o domnevni zlorabi prevladujočega položaja kršilo svojo obveznost obrazložitve izpodbijane sodbe.

66 Družba DSD v utemeljitev tega pritožbenega razloga primerja način, na katerega je Komisija predstavila navedeno zlorabo v točkah 101, 102, 111 in 115 obrazložitve sporne odločbe, ki jih je Sodišče prve stopnje povzelo v točkah 48, 50, 58, 60, 119, 163 in 164 izpodbijane sodbe, in obrazložitev iz točke 194 izpodbijane sodbe.

67 Po eni strani naj bi se Sodišče prve stopnje oprlo na dejstvo, da družba DSD od podjetij, ki dokažejo, da ne uporabljajo njenega sistema ali da ga uporabljajo zgolj za del prodajne embalaže, označen z logotipom DGP, zahteva plačilo celotne embalažnine, ki jo je treba plačati na podlagi pogodbe o uporabi logotipa.

68 Po drugi strani naj bi Sodišče prve stopnje v točki 194 izpodbijane sodbe sugeriralo, da družba DSD za embalažo, za katero se ne uporablja sistem DSD, ne zahteva nujno cene storitve zbiranja in predelave. Ugotovitve Sodišča prve stopnje naj bi bile torej očitno protislovne.

- 69 Komisija opozarja, da je namen embalažnine pokriti stroške zbiranja, ločevanja in predelave embalaže ter stroške upravljanja, zato torej ni protidajatev, ki se plača za uporabo znamke. Sporna odločba in izpodbijana sodba naj se zato ne bi nanašali na plačilo za uporabo znamke DGP.
- 70 Družbe Vfw, Landbell in BellandVision tako kot Komisija zanikajo obstoj protislovja, na katerega se sklicuje družba DSD. Točka 194 izpodbijane sodbe naj ne bi vsebovala nobene navedbe v zvezi z ugotovitvami Sodišča prve stopnje glede zlorabe prevladujočega položaja. Nanašala naj bi se samo na vprašanje, ali ima lahko že sam logotip DGP na embalaži ceno, čeprav družba DSD ne opravi nobene storitve obdelave embalaže.

Presoja Sodišča

- 71 Vprašanje, ali je obrazložitev sodbe Sodišča prve stopnje protislovna, je v skladu z ustaljeno sodno prakso pravno vprašanje, ki se sme uveljavljati v okviru pritožbe (glej zlasti sodbe z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji, C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točka 25; z dne 25. januarja 2007 v združenih zadevah Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji, C-403/04 P in C-405/04 P, ZOdl. str. I-729, točka 77, ter z dne 9. septembra 2008 v združenih zadevah FIAMM in drugi proti Svetu in Komisiji, C-120/06 P in C-121/06 P, ZOdl., str. I-6513, točka 90).
- 72 Družba DSD je v tem primeru menila, da obstaja protislovje med ugotovitvijo iz točke 194 izpodbijane sodbe in ugotovitvami, s katerimi je Sodišče prve stopnje potrdilo zlorabo prevladujočega položaja, ki jo opisuje Komisija.
- 73 Kot je razvidno iz točk 193 in 194 izpodbijane sodbe, se ti nanašata na okoliščino, da družba DSD zaradi obveznosti, ki jih je Komisija določila v sporni odločbi, ne more več

pobirati embalažnine, ki jo pogodba o uporabi logotipa določa za embalažo, ki se ji priglasi in je označena z logotipom DGP ter je zanjo dokazano, da ni bila zbrana in predelana z uporabo sistema DSD.

- 74 Sodišče prve stopnje je v točki 194 navedene sodbe ugotovilo, da ne glede na to okoliščino ni mogoče izključiti, da morajo proizvajalci in distributerji take embalaže plačati družbi DSD neki znesek kot protidajatev za samo označitev embalaže z logotipom DGP, saj ta označitev pomeni dajanje sistema DSD na razpolago potrošniku in torej pomeni uporabo znamke DGP, ki lahko ima ceno.
- 75 Kot je Sodišče prve stopnje v tej točki samo pojasnilo, je znesek, ki bi ga družba DSD morebiti lahko prejela kot protidajatev za označitev z znamko DGP, drugačen od embalažnine, ki jo je treba plačati za embalažo, ki jo je družba DSD dejansko zbrala in predelala v skladu s pogodbo o uporabi logotipa.
- 76 Iz navedenega je razvidno, prvič, da Sodišče prve stopnje v točki 194 izpodbijane sodbe nikakor ni ugotovilo, da bi lahko družba DSD samo kot protidajatev za dajanje svojega sistema na razpolago pobirala znesek, ki ustreza ceni za storitev zbiranja in predelave.
- 77 Iz tega je razvidno, drugič, da se točka 194 izpodbijane sodbe nanaša na posledice ukrepov, določenih v sporni odločbi, in ne na ugotovitev zlorabe prevladujočega položaja. Vsebuje zgolj ugotovitev, da sporna odločba družbi DSD v nasprotju z njenimi trditvami pred Sodiščem prve stopnje ne onemogoča prejemanja plačila za zgolj označitev embalaže z znamko DGP.

- 78 Protislovja obrazložitve, na katerega se sklicuje družba DSD, torej ni mogoče šteti za utemeljenega in prvi pritožbeni razlog je treba zato zavrniti.

Drugi pritožbeni razlog: izkrivljanje pogodbe o uporabi logotipa in drugih dokumentov iz spisa

Trditve strank

- 79 Družba DSD trdi, da je bistvo spora ugotovitev, navedena v točki 111 obrazložitve sporne odločbe, da „družba DSD določa nepoštene cene, vedno ko je količina embalaže, označene z logotipom [DGP], večja od količine embalaže, za katero se uporablja kolektivni sistem“. Sodišče prve stopnje naj bi glede tega ugotovilo, da družba DSD na podlagi pogodbe o uporabi logotipa izda posamično licenco za uporabo logotipa DGP, to je licenco za označevanje embalaže, za katero se ne uporablja sistem DSD.
- 80 Ta ugotovitev naj bi pomenila izkrivljanje pogodbe o uporabi logotipa, saj ta pogodba zgolj dodeljuje pravico do uporabe logotipa DGP v zvezi s prevzemom obveznosti iz uredbe o embalaži.
- 81 Navedena ugotovitev naj bi poleg tega izkrivljala druge dokumente iz spisa. Družba DSD glede tega poudarja, da je iz dopisov, ki jih je med upravnim postopkom izmenjala s Komisijo, razvidno, da ni izdajala licence z učinki, ki jih je opisalo Sodišče prve stopnje, temveč da je zavrnila le izvajanje predloga Komisije, naj sprejme, da je embalaža, ki je namenjena konkurenčnim sistemom obdelave, lahko označena z logotipom DGP.

- 82 Sodišča prve stopnje naj bi z ugotovitvijo glede „posamične licence“ poleg tega zlasti v točki 163 izpodbijane sodbe izkrivljalo dokaze iz spisa – kot so nekatere sodbe nemških sodišč in pritožbe, vložene pri Komisiji – na katere naj bi se samo izrecno oprlo.
- 83 Komisija ter družbe Vfw, Landbell, BellandVision in Interseroh menijo, da Sodišče prve stopnje sploh ni izvedlo ugotovitve glede „posamične licence“, ki mu jo očita družba DSD.
- 84 Družbe Vfw, Landbell in BellandVision tudi menijo, da je ta pritožbeni razlog nedopusten, ker pritožba družbe DSD ne more temeljiti na domnevno napačni ugotovitvi dejanskega stanja, temveč zgolj na trditvi, da je Sodišče prve stopnje kršilo pravne določbe.

Presoja Sodišča

- 85 Ta pritožbeni razlog v zvezi z izkrivljanjem pogodbe o uporabi logotipa in drugih dokumentov iz spisa je v nasprotju s trditvami družb Vfw, Landbell in BellandVision dopusten.
- 86 Napaka, ki jo družba DSD očita Sodišču prve stopnje, je namreč povezana z izkrivljanjem učinkov licence, izdane s pogodbo o uporabi logotipa.
- 87 Kakor je navedeno v točki 11 te sodbe, je namen pogodbe o uporabi logotipa omogočiti sopogodbenu družbe DSD, da se razbremenijo obveznosti zbiranja in predelave

embalaže, ki jo prigrasijo družbi DSD. Ta pogodba glede tega določa, da morajo podjetja, ki so pristopila k sistemu DSD, vsako embalažo, prigraseno družbi DSD in namenjeno porabi v Nemčiji, označiti z logotipom DGP.

88 Iz tega je razvidno, da licenca za uporabo logotipa, izdana strankam družbe DSD, vključuje označitev vse embalaže, ki je prigrasena družbi DSD in namenjena porabi v Nemčiji, z logotipom DGP.

89 Kakor je razvidno zlasti iz člena 1 sporne odločbe, pomeni zlorabo prevladujočega položaja, ki jo je ugotovila Komisija, dejstvo, da se s pogodbo o uporabi logotipa od strank družbe DSD zahteva plačilo embalažnine za vso embalažo, ki je prigrasena družbi DSD, tudi če je dokazano, da je bilo nekaj te embalaže zbrane in predelane s konkurenčnimi kolektivnimi ali individualnimi sistemi.

90 Ugotoviti je treba, da Sodišče prve stopnje ni izkrivilo teh dokazov iz spisa.

91 Sodišče prve stopnje je v točki 141 pravilno pojasnilo, da „so sam[o] določbe pogodbe o uporabi logotipa v zvezi z embalažnino v [sporni] odločbi opredeljene kot zloraba [in da v navedeni] odločbi torej ni očitano, da [navedena] pogodb[a] določa, da mora proizvajalec ali distributer, ki želi uporabiti sistem DSD, nalepiti logotip [DGP] na vsako embalažo, ki je prigrasena in namenjena domači porabi“.

92 V zvezi z vprašanjem obsega licence, ki je bila izdana s pogodbo o uporabi logotipa, družbi DSD ni uspelo opredeliti, v katerih odlomkih izpodbijane sodbe naj bi Sodišče prve stopnje napačno opisalo učinke te licence. Družba DSD glede odlomkov, ki vsebujejo dejansko in pravno presojo Sodišča prve stopnje, v tem pritožbenem razlogu zgolj omenja točke 119, 163 in 164 izpodbijane sodbe, v katerih je Sodišče prve stopnje spomnilo na vsebino sporne odločbe in menilo, da je Komisija – ne glede na trditve družbe DSD, da je treba spoštovati pravilno delovanje njenega sistema – pravilno

ugotovila, da gre za zlorabo, ko družba DSD zahteva plačilo embalažnine za vso embalažo, ki ji je priglašena in je označena z logotipom DGP, pa čeprav so bila predložena dokazila, da je bilo nekaj te embalaže zbrane in predelane z uporabo drugega kolektivnega ali individualnega sistema.

93 Iz navedenega je razvidno, da je treba drugi pritožbeni razlog prav tako zavrniti.

Tretji pritožbeni razlog: nezadostna obrazložitev, izkrivljanje dejstev in napačna uporaba prava glede izključnih pravic v zvezi z logotipom DGP

Trditve strank

94 Družba DSD meni, da ugotovitev iz točke 161 izpodbijane sodbe, da logotipu DGP ni mogoče priznati izključnosti, ki jo sama zatrjuje – tako da naj ne bi mogla omejiti izdaje licence zgolj na embalažo, ki se obdela z njenim sistemom – ni dovolj obrazložena. Navedena ugotovitev naj bi v bistvu temeljila na ugotovitvah Sodišča prve stopnje iz točke 130 in naslednjih izpodbijane sodbe, ustnih navedbah ter odgovorih, ki so jih podale stranke na obravnavi, ne da bi bilo mogoče ugotoviti, o čem so stranke v resnici razpravljale.

95 Dalje naj bi bila ugotovitev iz točke 139 izpodbijane sodbe, da „proizvajalec ali distributer embalaže na družbo DSD ne prenese določene količine embalaže, ki jo namerava označiti z logotipom [DGP], ampak količino materiala, ki ga bo ta proizvajalec ali distributer dal na trg v Nemčiji ter za zbiranje in predelavo katerega namerava [uporabiti sistem] DSD“, v očitnem nasprotju z določbami pogodbe o uporabi logotipa v zvezi s priglasitvijo embalaže in izdajo licence, z določbami uredbe o embalaži, ki se nanašajo na razbremenitev obveznosti obdelave, z zahtevo po

preglednosti na podlagi te uredbe in z zahtevo na podlagi prava znamk, da mora biti embalaža, ki spada v sistem DSD, prepoznavna.

- 96 Podobno naj bi se v točkah 129 in 154 izpodbijane sodbe, v skladu s katerima lahko embalaža, za katero se namerava uporabiti sistem DSD, hkrati spada v drug sistem za obdelavo, izkrivljali dokazi iz spisa, zlasti uredba o embalaži.
- 97 Tudi v točki 137 navedene sodbe, v skladu s katero lahko distributer, ki je pristopil k kolektivnemu sistemu, naknadno prevzame odgovornost za zbiranje in predelavo ter obratno, naj bi se izkrivljala uredba o embalaži. V skladu s to uredbo naj bi bila namreč posledica sodelovanja v kolektivnem sistemu razbremenitev obveznosti obdelave. Za embalažo, ki spada v kolektivni sistem, naj zato ne bi bilo mogoče naknadno uporabiti individualnega sistema.
- 98 Ugotovitve Sodišča prve stopnje naj poleg tega ne bi bile skladne s pravom znamk. S primerom, ki ga opisuje Sodišče prve stopnje, v katerem bi bila lahko embalaža, ki se ne obdela s sistemom DSD, označena z logotipom DGP, naj bi bil temu logotipu odvzet razlikovalni učinek. Družba DSD poudarja, da se navedeni logotip kot registrirana znamka nanaša izključno na njen sistem in torej na njene storitve.
- 99 Komisija navaja, da je Sodišče prve stopnje v obrazložitvi izpodbijane sodbe, ki jo kritizira družba DSD, pojasnilo svoj preizkus razlikovalnega učinka logotipa DGP in delovanja mešanega sistema, namreč kombinacije sistema DSD in drugega kolektivnega ali individualnega sistema.
- 100 Komisija glede točke 154 izpodbijane sodbe meni, da je v njej Sodišče prve stopnje upravičeno sprejelo stališča nemške vlade, da lahko ista embalaža hkrati spada v več

sistemov. Družba DSD naj bi uredbi o embalaži napačno pripisovala pristop, ki je osredotočen na posamezno embalažo in ki naj ne bi ustrezal ekonomskim pogojem kombiniranih rešitev.

- 101 Komisija glede točke 137 izpodbijane sodbe trdi, da gre za *obiter dictum*, ki se nanaša na uporabo morebitnih korekcijskih mehanizmov, če stopnje predelave ne bi bile dosežene. Poleg tega naj bi bila kritika družbe DSD, ki se nanaša na navedeno točko sodbe, vsekakor neutemeljena.
- 102 Komisija v zvezi s točko 161 izpodbijane sodbe pojasnjuje, da je z logotipom DGP zgolj opozorjeno na možnost, da zbiranje in predelavo opravi družba DSD. Opozarja, da je ta logotip namenjen obveščanju trgovcev in končnih potrošnikov, da se embalaža, ki je označena s tem logotipom, lahko obdela s sistemom DSD.
- 103 Družba Vfw meni, da družba DSD zmotno trdi, da ena embalaža ne more biti predmet dveh različnih sistemov.
- 104 Družbi Landbell in BellandVision trdita, da je ta pritožbeni razlog v delu, v katerem se z njim želi z uredbo o embalaži in pravom znamk upravičiti zloraba prevladujočega položaja, očitno neutemeljen. Mešani sistemi naj bi bili v nasprotju s trditvami družbe DSD dopustni, kakor je sicer navedla nemška vlada.
- 105 Družba Interseroh meni, da družba DSD s trditvijo, da se storitev prevzemanja obveznosti obdelave nanaša na specifično embalažo, napačno razlaga uredbo o embalaži.

Presoja Sodišča

- 106 Uvodoma je treba ugotoviti, da so trditve družbe DSD, da je označitev embalaže, ki se ne obdela z njenim sistemom, z logotipom DGP kršitev prava znamk, v bistvu enake kot v četrtem pritožbenem razlogu. Zato bodo obravnavane v okviru četrtega pritožbenega razloga.
- 107 Družba DSD sicer v tem pritožbenem razlogu predvsem trdi, da ugotovitve Sodišča prve stopnje iz točk 139, 154 in 161 izpodbijane sodbe niso dovolj obrazložene in izkrivljajo nekatere dokaze iz spisa.
- 108 Sodišče prve stopnje je v točki 139 izpodbijane sodbe iz podatkov in preudarkov, navedenih v točkah od 129 do 138 navedene sodbe, sklepalo, da lahko proizvajalci in distributerji embalaže uporabijo mešane sisteme, da bi se razbremenili obveznosti zbiranja in predelave, ki jih določa uredba o embalaži.
- 109 Kot je razvidno zlasti iz točk 129 in 154 izpodbijane sodbe, se ta ugotovitev Sodišča prve stopnje v zvezi z mešanimi sistemi nanaša na dejstvo, ki ga pritožnica zanika, in sicer da lahko embalaža, ki je zaupana družbi DSD in označena z logotipom DGP, hkrati spada v sistem zbiranja in predelave, ki ni sistem DSD.
- 110 Iz obrazložitve v točkah od 131 do 138 izpodbijane sodbe je jasno razvidno, da se je Sodišče prve stopnje pri presoji oprlo na ugotovitev, da vprašanje, ali je embalaža označena z logotipom DGP, ni odločilno. Po mnenju Sodišča prve stopnje je pomembno le, da je količina materiala, ki ga proizvajalec ali distributer da na trg in ga je treba predelati, dejansko zbrana in predelana in da so tako dosežene stopnje predelave, ki jih določa uredba o embalaži.

- 111 Glede tega je Sodišče prve stopnje v točki 137 izpodbijane sodbe navedlo primer zbiranja in predelave plastičnih odpadkov verige restavracij s hitro hrano.
- 112 Kot je pravilno ugotovila Komisija, spada navedena točka 137 v *obiter dictum*. Za preizkus pritožbe je pomembna ugotovitev Sodišča prve stopnje iz točk 139, 154 in 161 izpodbijane sodbe, da med embalažo z logotipom DGP ter storitvami zbiranja in predelave družbe DSD ni zveze, ki bi bila izključna.
- 113 Prvič, Sodišče prve stopnje je dovolj pojasnilo razloge, ki so ga vodili do te ugotovitve.
- 114 Glede tega je treba spomniti, da obveznost obrazložitve od Sodišča prve stopnje ne zahteva, naj zagotovi razlago, ki bi izčrpno in po vrsti sledila utemeljitvam, ki jih navajajo stranke v sporu, in da je obrazložitev torej lahko implicitna, če zadevnim osebam omogoča, da se seznanijo z razlogi, iz katerih Sodišče prve stopnje ni sprejelo njihovih argumentov, Sodišču pa, da razpolaga z dovolj elementi za izvajanje nadzora (glej zlasti sodbi z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 372, in z dne 25. oktobra 2007 v zadevi Komninou in drugi proti Komisiji, C-167/06 P, točka 22, ter zgoraj navedeno sodbo FIAMM in drugi proti Komisiji, točka 96).
- 115 Izpodbijana sodba vsebuje izčrpne odgovore na trditve družbe DSD glede domnevne izključnosti logotipa DGP in Sodišču omogoča izvajanje sodnega nadzora. Sodišče prve stopnje je v točkah od 131 do 138 in od 150 do 154 izpodbijane sodbe podrobno navedlo, zakaj meni, da uredba o embalaži in drugi dokazi iz spisa omogočajo ugotovitev, da embalaža z logotipom DGP ne spada nujno zgolj v sistem DSD.

- 116 Drugič, poudariti je treba, da v nasprotju s trditvami družbe DSD Sodišče prve stopnje s svojimi ugotovitvami ni izkrivilo niti uredbe o embalaži niti pogodbe o uporabi logotipa.
- 117 Glede tega zadostuje ugotovitev, da družba DSD ni navedla določb ali odlomkov uredbe o embalaži, iz katerih bi bilo razvidno, da se vsaka posamična embalaža obdela zgolj z enim sistemom in da se tako embalaža z logotipom DGP nujno obdela s sistemom DSD. Ravno tako ni dokazala, da take navedbe vsebuje pogodba o uporabi logotipa.
- 118 Kar zadeva, nazadnje, zahtevo po preglednosti, družba DSD ni predložila nobenih nazornih dokazov, da naj bi se z razlago, ki sta jo podala Komisija in Sodišče prve stopnje, navedeno v točki 154 izpodbijane sodbe – da je treba potrošnike in organe jasno obvestiti, za katero embalažo velja obveznost zbiranja na prodajnih mestih ali v njihovih neposrednih bližinah in za katero ta obveznost ne velja – izkrivljali dokazi iz spisa. Poleg tega ni dokazala, da naj bi bila označitev embalaže, ki se obdela s sistemom, ki ni sistem DSD, z logotipom DGP v nasprotju s tem ciljem preglednosti. Z označitvijo embalaže, priglašene v sistem DSD, z navedenim logotipom se namreč potrošnikom in zadevnim organom, ne glede na to, ali se bo navedena embalaža dejansko obdelala s tem sistemom ali z nekim drugim, jasno nakazuje, da za zadevno embalažo ne velja več obveznost zbiranja na prodajnih mestih ali v njihovih neposrednih bližinah, ampak da je bila priglašena družbi DSD.
- 119 Iz vsega navedenega je razvidno, da je treba tretji pritožbeni razlog zavrniti.

Četrty pritožbeni razlog: kršitev prava Skupnosti o znamkah

Trditve strank

- 120 Družba DSD trdi, da je trditev iz točke 161 izpodbijane sodbe – da logotipu DGP ni mogoče priznati izključnosti, ki jo zatrjuje njegov imetnik, saj „[je njena posledica] le oviranje proizvajalcev in distributerjev embalaže pri uporabi mešanega sistema in utemeljitev možnosti, da bi tožeča stranka prejela plačilo za storitev, za katero pa so zadevne stranke dokazale, da dejansko ni bila opravljena“ – v protislovju s členom 5 Direktive 89/104, ki daje imetniku znamke izključno pravico. Navedena ugotovitev naj bi torej pomenila kršitev prava Skupnosti o znamkah.
- 121 Komisija meni, da je izključnost, opisana v členu 5 Direktive 89/104, drugačna od izključnosti, ki je obravnavana v točki 161 izpodbijane sodbe. V tej točki naj bi Sodišče prve stopnje navedlo le posledice razlogovanja iz točk 156 in 157 izpodbijane sodbe, v skladu s katerim izraža logotip DGP zgolj možnost obdelave, njegova izvorna funkcija pa ostaja nespremenjena, tudi če se embalaža s tem logotipom lahko obdela drugače.
- 122 Komisija dodaja, da sporna odločba ne povzroča, da bi se znamka neupravičeno uporabljala, torej da bi jo uporabljale osebe, s katerimi družba DSD ni sklenila pogodbe.
- 123 Družba Vfw navaja, da logotip DGP ni znamka v klasičnem pomenu besede. Opozarja, da znamka označuje proizvode ali storitve, ki so enaki ali podobni tistim, za katere je bila znamka registrirana. Logotip DGP naj bi se uporabljal samo za označevanje sodelovanja v kolektivnem sistemu, ne pa za označevanje enakih ali podobnih proizvodov ali storitev.

Presoja Sodišča

- 124 Najprej je treba spomniti, da trditve družbe Vfw, da logotipa DGP ni mogoče zares obravnavati kot znamko, ni mogoče sprejeti. Nesporno je namreč, da je bil navedeni logotip pri nemškem patentnem uradu registriran kot znamka za storitve zbiranja, ločevanja in predelave odpadkov.
- 125 Dalje je glede trditve, da Sodišče prve stopnje ni upoštevalo člena 5 Direktive 89/104, treba spomniti, da registrirana znamka na podlagi odstavka 1(a) tega člena podeljuje imetniku izključne pravice. Imetnik ima pravico, da tretjim osebam prepove, da brez njegovega dovoljenja v gospodarskem prometu uporabijo kateri koli znak, ki je enak znamki, za enako blago ali storitve, za katere je registrirana znamka.
- 126 Družba DSD tako s trditvijo, da Sodišče prve stopnje v točki 161 izpodbijane sodbe ni upoštevalo izključne pravice do uporabe logotipa, katerega imetnica je, in s sklicevanjem na člen 5 Direktive 89/104 v zvezi s tem trdi, da bi moralo Sodišče prve stopnje ugotoviti, da ji je bilo s sporno odločbo nezakonito preprečeno, da bi tretjim osebam prepovedala uporabo znaka, ki je enak njenemu logotipu. Družba DSD je to trditev predstavila na obravnavi in poudarila, da je logotip DGP zaradi obveznosti, določenih v sporni odločbi, in dejstva, da jih je Sodišče prve stopnje odobrilo, v praksi zdaj na razpolago vsem.
- 127 Za odgovor na te trditve je treba razlikovati med uporabo logotipa DGP s strani sopogodbenikov družbe DSD in morebitno uporabo tega logotipa s strani tretjih oseb.
- 128 Glede uporabe logotipa DGP s strani sopogodbenikov družbe DSD je treba poudariti, da je iz besedila člena 5 Direktive 89/104 razvidno, da ta določba ne ureja primera,

v katerem bi znamko uporabljala tretja oseba s soglasjem njenega imetnika. Tak primer nastane zlasti, če imetnik znamke na podlagi licenčne pogodbe za uporabo znamke pooblasti svoje sopogodbениke.

129 Iz tega je razvidno, da se družba DSD ne more uspešno sklicevati na izključno pravico iz logotipa DGP, kadar ga uporabljajo proizvajalci in distributerji, ki so z njo sklenili pogodbo o uporabi navedenega logotipa. Res je, da Direktiva 89/104 v členu 8(2) določa, da imetnik znamke lahko uveljavi pravice iz znamke proti pridobitelju licence, ki ravna v nasprotju s katero koli določbo v licenčni pogodbi, na katero se nanaša navedena določba te direktive. Vendar, kakor je poudaril generalni pravobranilec v točki 192 sklepnih predlogov, je v tem primeru družba DSD sama ustvarila sistem, v katerem je treba z logotipom DGP označiti vso priglašeno embalažo, čeprav se nekaj te embalaže ne bo zbiralo s tem sistemom. Nesporno je torej, da je uporaba logotipa DGP na vsaki embalaži, priglašeni družbi DSD, določena z licenčno pogodbo in je zato z njo skladna.

130 V delu, v katerem družba DSD trdi, da je zaradi ukrepov, ki jih je naložila Komisija, postala uporaba logotipa DGP za imetnike licence delno brezplačna, zadostuje opozorilo, da je edini namen in učinek sporne odločbe preprečiti družbi DSD, da bi prejela plačilo za storitve zbiranja in predelave, za katere je dokazano, da jih ni opravila. Taki ukrepi niso neskladni s pravili, ki jih določa Direktiva 89/104.

131 Poleg tega, kakor je Sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo v točki 194 izpodbijane sodbe, ni mogoče izključiti, da lahko ima označitev embalaže, za katero se ali se ne uporablja sistem DSD, z logotipom DGP določeno ceno, ki bi jo, čeprav ne more pomeniti dejanske cene storitve zbiranja in predelave, moralo biti mogoče plačati družbi DSD kot protidajatev za uporabo znamke.

132 Glede uporabe logotipa DGP s strani tretjih oseb, ki niso sopogodbениki družbe DSD, je treba ugotoviti, da niti sporna odločba niti izpodbijana sodba ne vsebujeta ugotovitve,

da pravo znamk tako uporabo omogoča. Sodišče prve stopnje je glede tega v točki 180 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da se obveznosti, opredeljene v sporni odločbi, nanašajo le na razmerja med družbo DSD in „proizvajalc[i] ali distributerj[i] embalaže, ki so bodisi sopogodbeniki družbe DSD na podlagi pogodbe o uporabi logotipa [...] bodisi imetniki licence za uporabo znamke [DGP] v drugi državi članici na podlagi sistema zbiranja in predelave, v katerem se uporablja logotip, ki ustreza tej znamki [...]“.

133 Zato morebitne uporabe logotipa DGP s strani tretjih oseb, ki niso sopogodbeniki družbe DSD, ni mogoče pripisati niti Komisiji niti Sodišču prve stopnje. Sicer pa lahko družba DSD proti takim tretjim osebam vedno vloži tožbo pri pristojnih nacionalnih sodiščih.

134 Iz vsega navedenega je razvidno, da je treba četrti pritožbeni razlog prav tako zavrnuti.

Peti pritožbeni razlog: kršitev člena 82 ES

Trditve strank

135 Sodišče prve stopnje naj bi kršilo člen 82 ES s tem, da je z nezadostno obrazložitvijo in v nasprotju z dokazi iz spisa ugotovilo, da je družba DSD zlorabila svoj položaj, ko je izdala licenco za uporabo logotipa DGP neodvisno od uporabe sistema DSD in zahtevala plačilo embalažnine za licenco, tudi če je pridobitelj licence dokazal, da ni uporabljal sistema DSD.

- 136 Družba DSD meni, da bi Sodišče prve stopnje, če bi opravilo pravilno pravno analizo, moralo ugotoviti, da družba DSD ne izdaja licence za uporabo svojega logotipa neodvisno od uporabe sistema DSD, tako da bi bilo treba sporno odločbo razlagati tako, da zavrnitev izdaje take licence pomeni zlorabo položaja. Družba DSD bi zaradi navedene odločbe torej morala izdati licenco. Sodišče prve stopnje naj tako ne bi upoštevalo, da pogoji, ki so nujni, da bi bila taka obveznost utemeljena, niso bili izpolnjeni. To neupoštevanje naj bi pomenilo napačno uporabo prava.
- 137 Družba DSD dodaja, da je zaradi izpodbijane sodbe omogočeno delno sodelovanje v sistemu DSD (vključno z na primer samo 0,1 % embalaže z logotipom DGP), ne da bi sama lahko preverila verjetnost ali utemeljenost tako nizke stopnje sodelovanja. Družba DSD naj zlasti ne bi mogla preveriti, ali so izpolnjeni pogoji, zaradi katerih je v skladu s sporno odločbo treba z logotipom DGP označiti vse proizvode, čeprav spada v sistem DSD samo del proizvodov. Primer morebitnega nizkega in poljubnega sodelovanja v sistemu DSD, medtem ko je z logotipom DGP označena vsa embalaža, naj bi bil dodaten dokaz za to, da je s sporno odločbo naložena obveznost izdaje licence za uporabo navedenega logotipa.
- 138 Komisija ter družbi Landbell in BellandVision opozarjajo, da sporna odločba in izpodbijana sodba ne temeljita na predpostavki izdajanja licence za uporabo logotipa DGP neodvisno od uporabe sistema DSD, ampak upoštevata znesek embalažnine za opravljene storitve. Prav tako naj ti odločba in sodba družbi DSD ne bi nalagali obveznosti izdajanja licence za uporabo logotipa DGP proizvajalcem in distributerjem, ki jim je ne želi izdati.
- 139 Po mnenju družbe Vfw ta pritožbeni razlog temelji na napačnem razumevanju predmeta spora, saj Komisija ne želi družbi DSD naložiti obveznosti izdajanja take licence, temveč samo preprečiti, da bi ta družba uporabila prevladujoči položaj za izključitev konkurenčnih sistemov.

- 140 Tudi družba Interseroh poudarja, da Sodišče prve stopnje v izpodbijani sodbi nikakor ne sugerira, da družba DSD izdaja licenco za uporabo logotipa DGP neodvisno od uporabe sistema DSD. Izpodbijana sodba naj tudi ne bi ustvarjala obveznosti za družbo DSD, da izdaja to licenco.

Presoja Sodišča

- 141 Kot je Sodišče prve stopnje opozorilo v točki 121 izpodbijane sodbe, je iz člena 82(2)(a) ES razvidno, da je zloraba prevladujočega položaja lahko neposredna ali posredna določitev cen ali drugih nepoštenih pogojev poslovanja.
- 142 V tej točki izpodbijane sodbe je Sodišče prve stopnje spomnilo na ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero gre za zlorabo prevladujočega položaja, če podjetje s tem položajem za svoje storitve zahteva cene, ki so nepoštene ali nesorazmerne v primerjavi z ekonomsko vrednostjo opravljenih storitev (glej zlasti sodbi Sodišča z dne 11. novembra 1986, *British Leyland proti Komisiji*, 226/84, Recueil, str. 3263, točka 27, in z dne 17. maja 2001, *TNT Traco, C-340/99*, Recueil, str. I-4109, točka 46).
- 143 Kot je Sodišče prve stopnje na podlagi analize, pojasnjene v točkah od 119 do 163 izpodbijane sodbe, presodilo v točki 164 te sodbe, se ravnanje, ki se v členu 1 sporne odločbe očita družbi DSD – da zahteva plačilo embalažnine za vso embalažo, ki je dana na trg v Nemčiji z logotipom DGP, tudi če stranke te družbe dokažejo, da za vso embalažo ali del te embalaže niso uporabile sistema DSD – razlaga kot zloraba prevladujočega položaja v smislu navedene določbe in sodne prakse. Poleg tega je iz točk od 107 do 117 in od 126 do 133 te sodbe razvidno, da je ta presoja Sodišča prve stopnje dovolj obrazložena in pri njej glede izključnih pravic v zvezi z logotipom DGP ni bilo napačno ugotovljeno dejansko stanje ali napačno uporabljeno pravo, na kar se sklicuje družba DSD.

144 Sodišče prve stopnje je v točki 91 izpodbijane sodbe tudi upravičeno menilo, da je Komisija, kadar obstaja zloraba prevladujočega položaja, na podlagi člena 3(1) Uredbe št. 17 pristojna za to, da od družbe DSD zahteva odpravo ugotovljene zlorabe.

145 Kot je Sodišče prve stopnje navedlo v isti točki izpodbijane sodbe, je obveznost, naložena družbi DSD v členu 3 sporne odločbe – naj se zaveže, da od nobenega podpisnika pogodbe o uporabi logotipa ne bo pobirala embalažnine za količino prodajne embalaže, ki je dana na trg v Nemčiji z logotipom DGP, za katero se storitev prevzema obveznosti obdelave odpadkov družbe DSD ne uporablja in v zvezi s katero se obveznosti, določene v uredbi o embalaži, izpolnjujejo drugače – zgolj posledica ugotovitve zlorabe prevladujočega položaja in izvajanja navedene pristojnosti Komisije, da od družbe DSD zahteva odpravo kršitve.

146 Poleg tega zaradi obveznosti, ki jo določa člen 3 sporne odločbe, družbi DSD v nasprotju z njenimi trditvami nikakor ni treba izdati licence za uporabo logotipa DGP. Navedena odločba namreč ne določa nobenega ukrepa, ki bi družbo DSD omejeval pri izbiri oseb, s katerimi sklepa pogodbe o uporabi logotipa in jim zato izda navedeno licenco. Sporna odločba jo zgolj zavezuje, da od svojih sopogodbениkov ne zahteva plačila za storitve zbiranja in predelave, ki jih ni opravila.

147 Ob upoštevanju vsega navedenega je treba ugotoviti, da Sodišče prve stopnje ni kršilo člena 82 ES, zato je treba peti pritožbeni razlog zavrniti.

Šesti pritožbeni razlog: kršitev člena 3 Uredbe št. 17 in načela sorazmernosti

Trditve strank

- 148 Prvič, družba DSD trdi, da uredba o embalaži in pravo znamk nasprotujeta temu, da bi zanjo veljala obveznost izdajanja licence za uporabo logotipa DGP. Vendar naj bi bila pritožnici z ukrepi, določenimi v členu 3 in naslednjih sporne odločbe, taka obveznost naložena. Sodišče prve stopnje naj bi s tem, da ni upoštevalo nezakonnosti teh ukrepov, kršilo člen 3 Uredbe št. 17, ki določa, da če Komisija odkrije kršitve člena 81 ES ali člena 82 ES, lahko z odločbo od vpletenih podjetij zahteva, da odpravijo tako kršitev.
- 149 Drugič, družba DSD opozarja, da uredba o embalaži in pravo znamk nasprotujeta temu, da od strank ne bi mogla zahtevati, naj embalažo z logotipom DGP, ki se ne obdela v sistemu DSD, označijo z navedbo, ki omogoča nevtralizacijo razlikovalnega učinka njene znamke. Sodišče prve stopnje naj s tem, ko je v točki 200 izpodbijane sodbe zavrnilo to bistveno trditev družbe DSD – da mora biti omogočeno, da se embalaža z logotipom DGP, ki se obdela v sistemu DSD, razlikuje od embalaže s tem logotipom, ki se ne obdela v tem sistemu – ne bi upoštevalo dejstva, da sta s členom 3 sporne odločbe kršena člen 3 Uredbe št. 17 in načelo sorazmernosti.
- 150 Komisija ter družbi Landbell in BellandVision menijo, da prva trditev iz tega pritožbenega razloga temelji na napačni predpostavki, da se je Sodišče prve stopnje oprlo na primer posamične licence za uporabo logotipa DGP.
- 151 Glede druge trditve družbe DSD Komisija trdi, da niti uredba o embalaži niti pravo znamk ne zahtevata označevanja različne embalaže, s katerim bi bilo omogočeno, da bi se embalaža pripisala družbi DSD ali drugemu izvajalcu. Družbi Landbell in

BellandVision se strinjata s to trditvijo in dodajata, da s pojasnjevalno oznako, da embalaža ne spada v sistem DSD, ne bi bilo mogoče odpraviti navedene zlorabe prevladujočega položaja družbe DSD.

Presoja Sodišča

- 152 Kot je bilo ugotovljeno v točki 146 te sodbe, sporna odločba družbi DSD ne nalaga obveznosti izdajanja licence za uporabo logotipa DGP.
- 153 Prve trditve, navedene v utemeljitev šestega pritožbenega razloga, torej ni mogoče sprejeti.
- 154 Sodišče prve stopnje je glede trditve družbe DSD, da mora biti omogočeno, da se embalaža z logotipom DGP, ki se obdela v sistemu DSD, razlikuje od embalaže s tem logotipom, ki se ne obdela v tem sistemu, v točki 200 izpodbijane sodbe ugotovilo, da razlikovanje, ki ga zahteva družba DSD, ni mogoče, ker obstajajo mešani sistemi.
- 155 Ta ugotovitev ni napačna. Kot je navedeno v točki 129 te sodbe, družba DSD svojim sopogodbenikom sama nalaga, naj vso embalažo, ki ji jo priglasijo, označijo z logotipom DGP. Kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 240 sklepnih predlogov, poti embalaže ni mogoče vnaprej določiti. V trenutku pakiranja ali prodaje proizvoda v embalaži torej ni mogoče razlikovati proizvodov, ki so označeni z logotipom DGP in se dejansko obdelajo s sistemom DSD, od proizvodov, ki so označeni z enakim logotipom in bodo obdelani z drugim sistemom.

156 Druga trditev, navedena v utemeljitev šestega pritožbenega razloga, je zato tudi neutemeljena.

157 Navedeni pritožbeni razlog je treba torej zavrniti.

Sedmi pritožbeni razlog: kršitev postopka

Trditve strank

158 Družba DSD Sodišču prve stopnje očita, da je obrazložitev Komisije nadomestilo z lastno obrazložitvijo in da ni upoštevalo pravil, ki urejajo upravni postopek, zlasti pravice do izjave.

159 Sodišče prve stopnje naj bi navedlo nove ugotovitve, ki temeljijo na izjavah strank na obravnavi. Šlo naj bi za odgovore na podrobna vprašanja, ki jih je postavilo Sodišče prve stopnje bodisi samo tri tedne pred obravnavo bodisi na obravnavi, ne da bi navedlo, kaj namerava ugotavljati na podlagi odgovorov ali kakšna je povezava med navedenimi vprašanji in ugotovitvami iz sporne odločbe.

160 Navedene ugotovitve Sodišča prve stopnje naj bi bile nove tudi zato, ker njihova vsebina ni razvidna niti iz sporne odločbe niti iz navedb družbe DSD ali Komisije.

- 161 Družba DSD se sklicuje predvsem na dve ugotovitvi, in sicer na eni strani na ugotovitev, navedeno zlasti v točkah 139 in 154 izpodbijane sodbe, da embalaža, za katero je pooblaščen družba DSD, hkrati spada v kolektivni in individualni sistem, in na drugi strani na ugotovitev, navedeno zlasti v točkah 137 in 139 te sodbe, da so v uredbi o embalaži predvideni številni korekcijski mehanizmi, ki proizvajalcem in distributerjem omogočajo, da izpolnijo obveznosti iz navedene uredbe, tako da embalažo naknadno dodelijo individualnemu ali kolektivnemu sistemu.
- 162 Komisija ter družbe Vfw, Landbell in BellandVision menijo, da izpodbijana sodba ne vsebuje nobene nove navedbe glede na navedbe, ki so že bile preučene v upravnem postopku in nato med pisnim postopkom pred Sodiščem prve stopnje.

Presoja Sodišča

- 163 Opozoriti je treba, da samo Sodišče prve stopnje presoja morebitno potrebo po dopolnitvi podatkov, ki so mu na voljo v zadevi, o kateri odloča. Vprašanje, ali imajo postopkovni dokumenti dokazno moč, je odvisno od njegove proste presoje dejstev, ki v okviru pritožbene stopnje ni predmet nadzora Sodišča, razen v primeru izkrivljanja dokazov, predloženih Sodišču prve stopnje, ali če je iz dokumentov v spisu razvidna vsebinska nepravilnost ugotovitev Sodišča prve stopnje (glej zlasti sodbi z dne 10. julija 2001 v zadevi Ismeri Europa proti Računskemu sodišču, C-315/99 P, Recueil, str. I-5281, točka 19, in z dne 11. septembra 2008 v združenih zadevah Nemčija in drugi proti Kronofrance, C-75/05 P in C-80/05 P, ZOdl., str. I-6619, točka 78).
- 164 Sodišču prve stopnje zato ni mogoče očitati, da je pred obravnavo in na obravnavi strankam postavilo številna podrobna vprašanja, da bi dopolnilo informacije, ki jih je že imelo na voljo, in da je na podlagi njihovih odgovorov izpeljalo nekatere ugotovitve.

165 Poleg tega je treba tudi ugotoviti, da je Sodišče prve stopnje upoštevalo predmet spora, kot je razviden iz tožbe, ki jo je vložila družba DSD, in dejavnikom iz sporne odločbe ni dodajalo novih. V zvezi z možnostjo, med drugim, kombinacije več sistemov zbiranja in predelave je zlasti iz točk 20 in 23 obrazložitve te odločbe razvidno, da je Komisija vprašanje mešanih sistemov obravnavala v preiskavi, ki jo je opravila, in da to vprašanje zato ni nov dejavnik, ki naj bi ga Sodišče prve stopnje dodalo v spis.

166 Sedmi pritožbeni razlog je treba zato zavriniti.

Osmi pritožbeni razlog: kršitev temeljne pravice do sojenja v razumnem roku

Trditve strank

167 Družba DSD trdi, da je Sodišče prve stopnje kršilo postopek in škodovalo njenim interesom, ker ni spoštovalo temeljne pravice do obravnavanja zadeve v razumnem roku, kot jo določata člen 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu, in člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, razglašene 7. decembra 2000 v Nici (UL C 364, str. 1).

168 Družba DSD opozarja, da se je postopek pred Sodiščem prve stopnje začel 5. julija 2001 in končal 24. maja 2007. Celo z upoštevanjem omejitev, ki so del postopka pred sodišči Skupnosti, naj bi bilo to obdobje predolgo. Glede tega navaja, da je med vročitvijo obvestila o koncu pisnega postopka 9. septembra 2002 in sklepom, da se začne ustni

postopek in da so stranke zaprosene, da na obravnavi odgovorijo na nekatera vprašanja, sprejetim 19. junija 2006, preteklo več kot 45 mesecev, ne da bi bil v tem obdobju sprejet kakršen koli ukrep.

169 Družba DSD tudi navaja, da predolgo trajanje postopka resno škoduje njenim interesom, saj med drugim škoduje njenemu pogodbenemu in poslovnemu modelu in ji onemogoča pobiranje ustreznega plačila kot protidajatve za samo uporabo logotipa DGP.

170 Družba DSD meni, da je iz člena 58 v povezavi s členom 61 Statuta Sodišča razvidno, da če je pritožbeni razlog v zvezi s kršitvijo postopka pred Sodiščem prve stopnje, ki je škodovala interesom pritožnika, utemeljen, Sodišče razveljavi odločitev Sodišča prve stopnje. Kot naj bi potrdilo Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Baustahlgewebe proti Komisiji, naj bi bilo to pravilo upravičeno zaradi sistematike postopka in zato, da bi se zagotovilo takojšnje in učinkovito sredstvo za tako kršitev postopka.

171 Družba DSD prav tako na podlagi členov 58 in 61 Statuta Sodišča zatrjuje, da taka kršitev postopka pred Sodiščem prve stopnje upravičuje razveljavitev sodbe Sodišča prve stopnje ne glede na to, ali je ta kršitev postopka vplivala na rešitev spora.

172 Komisija ter družbi Landbell in BellandVision poudarjajo, da v obravnavanem primeru ni nobene podlage za sklepanje, da obstaja povezava med trajanjem postopka in izidom spora. Poleg tega naj bi se z razveljavitvijo izpodbijane sodbe postopek samo še podaljšal.

173 Kakor koli, trajanje postopka naj bi bilo upravičeno zaradi zapletenosti spora, za kar je odgovorna družba DSD sama, ker je predložila obsežne pisne vloge s številnimi prilogami. Enako naj bi veljalo tudi za zadevo T-289/01, v kateri je bila izdana zgoraj

navedena sodba Duales System Deutschland proti Komisiji z dne 24. maja 2007, ki jo je Sodišče prve stopnje obravnavalo vzporedno z zadevo T-151/01, v kateri je bila izdana izpodbijana sodba.

- 174 Komisija meni, da so trditve družbe DSD o škodovanju njenim interesom neresnične. Komisija zlasti glede poslovnega modela družbe DSD poudarja, da se zaradi vsake določbe, sprejete na podlagi člena 82 ES, ki nalaga odpravo kršitve, nujno spremeni poslovna politika zadevnega podjetja.
- 175 Družba Vfw trdi, da družbi DSD zaradi trajanja postopka ni nastala nobena škoda, ker je lahko nadaljevala svoje dejavnosti in se njen položaj na trgu ni občutno poslabšal. Poleg tega naj bi razveljavitev izpodbijane sodbe tudi ob predpostavki škodovanja interesom pritožnice pomenila nesorazmeren ukrep.

Presoja Sodišča

- 176 Kot je razvidno iz člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča in sodne prakse, je Sodišče pristojno za preverjanje, ali so bile pred Sodiščem prve stopnje storjene kršitve postopka, ki škodujejo interesom pritožnice, mora pa se tudi prepričati, da so bila upoštevana splošna načela prava Skupnosti (zgoraj navedena sodba Baustahlgewebe proti Komisiji, točka 19, in sodba z dne 15. junija 2000 v zadevi TEAM proti Komisiji, C-13/99 P, Recueil, str. I-4671, točka 36).
- 177 V zvezi s kršitvijo, ki je navedena v tem pritožbenem razlogu, je treba spomniti, da člen 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin

določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnih koli kazenskih obtožbah zoper njega pravično in javno ter v razumen roku odloča neodvisno in nepristransko sodišče, ustanovljeno z zakonom.

- 178 Kot splošno načelo prava Skupnosti se taka pravica lahko uveljavlja v okviru sodnega varstva zoper odločbo Komisije (zgoraj navedena sodba Baustahlgewebe proti Komisiji, točka 21, in sodba z dne 1. julija 2008 v združenih zadevah Chronopost in La Poste proti UFEX in drugim, C-341/06 P in C-342/06 P, ZOdl., str. I-4777, točka 45).
- 179 Navedena pravica je bila poleg tega potrjena v členu 47 Listine [u]nije o temeljnih pravicah. Kot je Sodišče večkrat odločilo, se ta člen nanaša na načelo učinkovitega pravnega varstva (sodbe z dne 13. marca 2007 v zadevi Unibet, C-432/05, ZOdl., str. I-2271, točka 37; z dne 3. septembra 2008 v združenih zadevah Kadi in Al Barakaat International Foundation proti Svetu in Komisiji, C-402/05 P in C-415/05 P, ZOdl., str. I-6351, točka 335, in z dne 16. decembra 2008 v zadevi Masdar (Združeno kraljestvo) proti Komisiji, C-47/07 P, ZOdl., str. I-9761, točka 50).
- 180 Ker Komisija in družba VfW izpodbijata obstoj povezave med trajanjem postopka in interesi družbe DSD in tako zastavljata vprašanje, ali se ta pritožbeni razlog resnično nanaša na kršitev postopka, ki škoduje interesom pritožnice, v smislu člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča, je treba poudariti, da ima podjetje, ki vloži tožbo za razglasitev ničnosti odločbe – zaradi katere je moralo prilagoditi tipsko pogodbo, ki jo sklepa s svojimi strankami – iz očitnih razlogov poslovne politike interes, da se v razumnem roku odloči o njegovih trditvah, da je navedena odločba nezakonita. Okoliščina, da je Sodišče v drugih zadevah, in sicer pri tožbah zoper odločbe Komisije, s katerimi so bile naložene globe za kršitev konkurenčnega prava, preučilo vprašanje trajanja postopka (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Baustahlgewebe proti Komisiji, točka 21, sodbo z dne 2. oktobra 2003 v zadevi Thyssen Stahl proti Komisiji, C-194/99 P, Recueil, str. I-10821, točka 154, in zgoraj navedeno sodbo Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji, točka 115), medtem ko v obravnavanem primeru družbi DSD ni bila naložena taka globa, v tem kontekstu ni upoštevna.

- 181 Spomniti je tudi treba, da se razumnost roka sojenja presoja glede na posebne okoliščine vsakega primera, kot sta zapletenost spora in ravnanje strank (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji, točka 116 in navedena sodna praksa, ter sklep z dne 26. marca 2009 v zadevi Efkon proti Parlamentu in Svetu, C-146/08 P, točka 54).
- 182 Sodišče je glede tega pojasnilo, da seznam upoštevni meril ni izčrpen in da presoja razumnosti navedenega roka ne zahteva sistematične preučitve zadevnih okoliščin glede na vsako merilo, kadar se trajanje postopka zdi upravičeno glede na eno od njih. Tako se lahko z zapletenostjo zadeve ali zavlačevanjem tožeče stranke upraviči na prvi pogled predolg rok sojenja (sodba z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 188, in zgoraj navedena sodba Thyssen Stahl proti Komisiji, točka 156).
- 183 V tem primeru je treba ugotoviti, da trajanja postopka pred Sodiščem prve stopnje, ki je trajal približno 5 let in 10 mesecev, ni mogoče upravičiti z nobeno posebno okoliščino zadeve.
- 184 Zlasti je razvidno, da je obdobje med vročitvijo obvestila o koncu pisnega postopka septembra 2002 in začetkom ustnega postopka junija 2006 trajalo 3 leta in 9 mesecev. Dolžine tega obdobja ni mogoče pojasniti z okoliščinami zadeve, pa naj gre za zapletenost spora, za ravnanje strank ali za nastanek postopkovnih vprašanj.
- 185 Zlasti glede zapletenosti spora je treba ugotoviti, da tožbi, ki ju je družba DSD vložila zoper sporno odločbo in Odločbo 2001/837, čeprav sta zahtevali poglobljeno preučitev uredbe o embalaži, pogodbениh razmerij družbe DSD, odločb Komisije in trditev

družbe DSD, nista bili tako zahtevni ali obsežni, da Sodišče prve stopnje ne bi moglo izdelati povzetka teh spisov in se pripraviti na ustni postopek hitreje kot v 3 letih in 9 mesecih.

186 Poleg tega imata, kot je Sodišče že poudarilo, v sporu o obstoju kršitve konkurenčnega prava temeljna zahteva po pravni varnosti, ki mora biti zagotovljena gospodarskim subjektom, in cilj, da se zagotovi neizkrivljena konkurenca na notranjem trgu, velik pomen ne samo za pritožnico in njene konkurente, ampak tudi za tretje osebe, ker je zadevnih oseb veliko in so finančni interesi precejšnji (zgoraj navedena sodba Baustahlgewebe proti Komisiji, točka 30). V obravnavanem primeru je bilo – glede na prevladujoč položaj družbe DSD obseg trga storitev, na katerem ta družba in njeni konkurenti opravljajo svojo dejavnost, morebitne učinke izida spora na prakso, ki jo morajo proizvajalci in distributerji pakiranih proizvodov upoštevati, in na embalažnino, ki jo morajo plačati, ter vprašanja, ki so se v sporu pojavila v zvezi z izredno široko uporabo logotipa DGP – obdobje med koncem pisnega postopka in naslednjo fazo postopka predolgo.

187 Poleg tega, kot je poudaril generalni pravobranilec v točkah od 293 do 299 sklepnih predlogov, tega obdobja ni prekinilo niti Sodišče prve stopnje s sprejetjem ukrepov procesnega vodstva ali pripravljanih ukrepov niti stranke s postopkovnimi vprašanji.

188 Ob upoštevanju navedenega je treba ugotoviti, da so bile v postopku pred Sodiščem prve stopnje kršene zahteve v zvezi s spoštovanjem razumnega roka sojenja.

189 Družba DSD se v zvezi s posledicami nespoštovanja razumnega trajanja postopka pred Sodiščem prve stopnje sklicuje na pravilo iz člena 61, prvi odstavek, Statuta Sodišča, da lahko Sodišče, če je pritožba utemeljena, razveljavi odločitev Sodišča prve stopnje. Ker se ta pritožbeni razlog nanaša na nespoštovanje razumnega roka sojenja in je to kršitev

postopka, ki škoduje interesom pritožnice, v smislu člena 58 tega statuta, mora biti izpodbijana sodba po mnenju družbe DSD zaradi ugotovitve te kršitve nujno razveljavljena, in sicer ne glede na vprašanje, ali je navedena kršitev vplivala na rešitev spora. Če Sodišče ne razveljavi te sodbe, naj ne bi upoštevalo člena 61 svojega statuta.

- 190 Družba DSD s temi trditvami Sodišču predlaga, naj ponovno pretehta svojo sodno prakso, da se izpodbijana sodba zaradi nespoštovanja razumnega roka sojenja razveljavi samo, če obstajajo dokazi, da je predolgo trajanje postopka vplivalo na rešitev spora (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Baustahlgewebe proti Komisiji, točka 49). V obravnavanem primeru družba DSD ni predložila takih dokazov.
- 191 Seveda je res, kot je poudarila družba DSD, da je nespoštovanje razumnega roka sojenja kršitev postopka (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Baustahlgewebe proti Komisiji, točka 48).
- 192 Velja pa tudi, da je treba člen 61, prvi odstavek, Statuta Sodišča razlagati in uporabljati učinkovito.
- 193 Vendar če ni nobenih dokazov, iz katerih bi bilo razvidno, da je lahko nespoštovanje razumnega roka sojenja vplivalo na rešitev spora, razveljavitev izpodbijane sodbe ne bi odpravila kršitve načela učinkovitega sodnega varstva, ki jo je storilo Sodišče prve stopnje.
- 194 Poleg tega, kot je poudaril generalni pravobranilec v točkah 305 in 306 sklepnih predlogov, Sodišče ob upoštevanju nujnosti spoštovanja konkurenčnega prava Skupnosti pritožnici ne more zgolj zaradi kršitve razumnega roka sojenja dovoliti, da

ponovno načne vprašanje obstoja kršitve, čeprav so bili vsi pritožbeni razlogi, ki jih je navedla zoper ugotovitve Sodišča prve stopnje v zvezi s to kršitvijo in z njo povezanim upravnim postopkom, zavrjnjeni kot neutemeljeni.

¹⁹⁵ Nasprotno pa je lahko, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 307 in naslednjih sklepnih predlogov, to, da Sodišče prve stopnje ni spoštovalo razumnega roka sojenja, povod za odškodninski zahtevek proti Skupnosti, vložen na podlagi členov 235 ES in 288, drugi odstavek, ES.

¹⁹⁶ Trditve družbe DSD, da je treba zaradi prekoračitve razumnega roka sojenja izpodbijano sodbo razveljaviti, da bi se odpravila ta kršitev postopka, so zato neutemeljene. Osmi pritožbeni razlog je torej treba zavrniti.

¹⁹⁷ Ker nobenemu pritožbenemu razlogu pritožnice ni mogoče ugoditi, je treba pritožbo zavrniti.

Stroški

¹⁹⁸ V skladu s členom 69(2) Poslovnika Sodišča, ki se na podlagi člena 118 tega poslovnika uporablja za pritožbeni postopek, se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker so Komisija ter družbe Interseroh, Vfw, Landbell in BellandVision predlagale, naj se družbi DSD naloži plačilo stroškov, in ker ta s pritožbenimi razlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov tega postopka.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Pritožba se zavrne.**
- 2. Družba Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH nosi svoje stroške in stroške, ki so jih na tej stopnji priglasile Komisija Evropskih skupnosti ter družbe Interseroh Dienstleistungs GmbH, Vfw GmbH, Landbell AG für Rückhol-Systeme in BellandVision GmbH.**

Podpisi